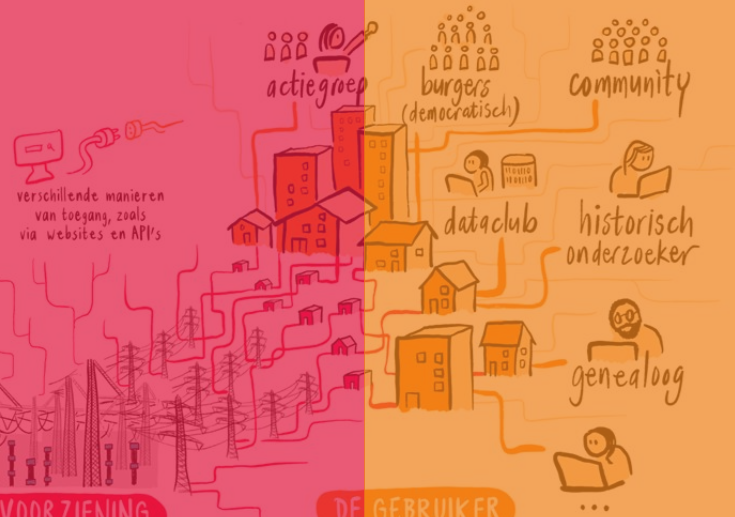
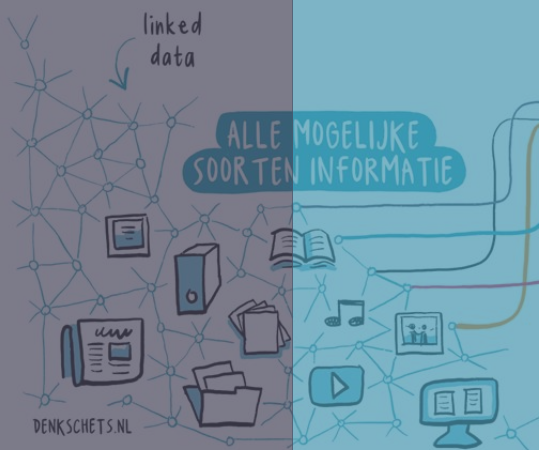

JAARVERSLAG 2023

HET ARCHIEF ALS NUTSVOORZIENING van centrale naar verdeelstation

DE GEBRUIKER STAAT CENTRAAL

Toegang tot duurzaam toegankelijke informatie (Archiefwet, WDO, particulier archief, ...)

I. Inhoud

I.	Voorwoord	3
II.	Vereniging	4
A.	Leden	4
B.	Bestuur	4
C.	Bestuursbeleid	4
D.	Organisatie: directeur, bureau en beleidsondersteuning	5
E.	Ledenvergaderingen	5
III.	Activiteiten	6
A.	Professionaliseren van het vak	6
	Samenwerking KIA: Kennisplatform Informatie en Archief	6
	Programma Lifelong Learning	6
	Ontwikkeling register	7
B.	Specifieke thema's: AVG, Toezicht	7
C.	Archiefdagen	7
D.	Publicaties: Archievenblad	8
IV.	Standpuntbepaling en belangenbehartiging	9
A.	Wijziging Archiefwet	9
B.	Informatiebeleid/informatiewet	9
C.	Toezicht	10
D.	AVG	10
	Projectgroep en Begeleidingsgroep Matching NRO	10
	Voorlichting AVG	11
	Herziening Weten of vergeten	11
	Subwerkgroep Archiefinstellingen	11
	AVG Richtlijnen	11
E.	Auteursrecht	11
	Stakeholderdialoog/ Convenanten OOC werken	11
F.	Archief als nutsvoorziening	12
G.	VNG Adviescommissie Archieven	13
	Grip op Informatie	13
V.	Organisatie	14
A.	Communicatie	14
B.	Stabiele structuur vereniging	14
C.	Samenwerking	14
VI.	Prioriteiten 2024: beleidsagenda	15

I. Voorwoord

Een van de belangrijkste rollen van een vereniging is elkaar ontmoeten. Tijdens de goed bezochte Archiefdag was er weer uitgebreid gelegenheid om als collega's elkaar te treffen en van gedachten te wisselen.

We zijn actief geweest in relatie tot de conceptwetsvoorstellen rond de Archiefwet, auteursrecht, de AVG, het verder ontwikkelen van een professionaliseringsprogramma, de interne communicatie via een tweewekelijkse nieuwsbrief: u vindt het hier in dit jaarverslag.

KVAN heeft de Code Diversiteit en Inclusie omarmd en het belang ervan via het thema en het programma van de Archiefdag 2023 geagendeerd. De Code D&I bestaat uit vijf principes voor het succesvol vormgeven van diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid in de organisatie.

In de Nationale Klimaatweek ondertekenden zowel KAN als het Nationaal Archief de Klimaatverklaring voor erfgoedinstellingen. De klimaatverklaring beschrijft het belang van een binnenklimaat dat erfgoedcollecties op een optimale manier behoudt, zonder onnodig energieverbruik. Een thema dat steeds urgenter wordt.

De digitalisering van overheidsinformatie biedt grote uitdagingen voor onze archiefsector, zowel voor professionals als instellingen, dus voor onze hele vereniging.

KVAN draagt actief en met trots het belang uit van de archieffunctie voor de maatschappij in een maatschappij die sterk in beweging is. Een maatschappij waar de relatie tussen burger en politiek en overheid onder druk staat en waarbij het informatiebeheer van de overheid, en openbaarheid en toegankelijk van informatie voor de burger een cruciale rol speelt.

KVAN heeft om die reden een visie op de toekomst van de archiefsector ontwikkeld en is daarover in gesprek gegaan met de leden en heeft de whitepaper Archief als nutsvoorziening gepubliceerd.

We blijven opkomen voor de waarden van ons vak en opkomen voor de belangen van professionals en instellingen, zodat we ons gezamenlijk sterk kunnen maken voor ons doel: het recht van de burger op inzage van duurzaam toegankelijke informatie.

Bert de Vries, KVAN

II. Vereniging

A. Leden

Het ledental van KVAN is de afgelopen jaren stabiel en licht dalend van 687 leden in 2017 naar 648 leden per 31 december 2023.

Het aantal instellingsleden (83) is vrijwel stabiel, wat betekent dat het verloop van nieuwe en vertrekkende leden zich toespitst op de persoonlijke lidmaatschappen. Opzeggingen hebben zeker voor 50% te maken met pensionering.

Het verloop valt in vergelijking met sommige andere brancheorganisaties mee, gelet op algemene trend, waar verenigingen steeds meer moeite hebben om leden te verwerven en aan zich gebonden houden.

B. Bestuur

Het bestuur van KVAN bestond per 31 december 2023 uit:

- Bert de Vries -voorzitter (Stadsarchief Amsterdam)
- Fifine Kist (Reinwardt Academie)
- Corinne Rodenburg (namens RHC Drents Archief)
- Marc Holtman (Stadsarchief Amsterdam)
- Jos Flikweert (Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid)

Ellen van der Waerden (Haags Gemeentearchief) trad per 15 september 2023 af en gaf de voorzittershamer door aan Bert de Vries.

C. Bestuursbeleid

Voor 2023 zijn de volgende prioriteiten benoemd:

1. Inzet van beleidsmedewerkers om de ontwikkeling van de wetgeving zoals de wijziging Archiefwet, AVG en Auteursrecht etc. blijvend te monitoren om de belangen van de archiefsector goed te kunnen blijven behartigen..
2. De wijziging van de Archiefwet voorziet onder andere in het afschaffen van de diploma-eis voor een benoemde archivaris.
KVAN wil zorgen dat de professionaliteit van het vak geborgd blijft, en wil daarom een programma Lifelong Learning en daarmee samenhangend een register ontwikkelen (al dan niet met certificering, maar zeker met permanente educatie). In 2022 is hiertoe in samenwerking met KIA een projectplan opgesteld, maar zal ook worden bekeken hoe (en waar) Lifelong Learning organisatorisch kan worden vormgegeven.
3. Communicatie naar leden en de sector is en blijft belangrijk. Om die reden wordt het jaarcongres: de Archiefdag georganiseerd en wordt jaarlijks een aantal Food for Thoughts sessies georganiseerd. De tweewekelijkse nieuwsbrieven zijn gecontinueerd, waarin KVAN ook inhoudelijk de leden informeert over de verschillende activiteiten en dossiers.
De in 2022 ontwikkelde communicatiestrategie leidde tot een verdubbeling van het aantal volgers op LinkedIn. Dit draagt bij aan de zichtbaarheid van KVAN bij zowel leden als onze stakeholders.

Deze punten vormden de belangrijkste aandachtspunten van het bestuur. De resultaten op de prioriteiten zijn verder in dit jaarverslag benoemd.

D. Organisatie: directeur, bureau en beleidsondersteuning

De algehele coördinatie voor de vereniging ligt bij de directeur Puck Huitsing, in samenwerking met de verenigingsmanager, Eveline Santifort (HBB). De directeur is voor een beperkt aantal uren actief op een aantal strategische dossiers.

De bureauwerkzaamheden zijn uitgevoerd door Het Branche Bureau (HBB) in Naarden. Dit bureau is gespecialiseerd in het ondersteunen van verenigingen. Het betreft hier de ledenadministratie, financiële administratie, secretariaat en logistieke ondersteuning. Eerste aanspreekpunt voor het secretariaat is Femke Kuipers, opgevolgd door Christa Meinders. De financiële administratie wordt verzorgd door Chépy Kusuma en Mariëlle van Teeffelen.

De rol van beleidsmedewerker werd tot 31 maart 2023 door Fieke Krikhaar ingevuld. Marianne Loef werd door KVAN in samenwerking met KIA ingehuurd voor de AVG. Zij werkte met de KIA-community aan uitvoeringsmodellen voor de AVG en was betrokken bij de projecten Naziroofkunst en de Projectgroep Nationaal Register van Overledenen. Maarten Zeinstra werd door het bestuur ingehuurd voor de dossiers rondom auteursrecht. Brigit Hoomans heeft in samenwerking met de stuurgroep Lifelong Learning in 2022 het programmaplan Lifelong Learning verder ontwikkeld.

Mariëlle Steenveld (HBB) heeft ten behoeve van KVAN de communicatiestrategie en -planning opgesteld en is verantwoordelijk voor de verenigingscommunicatie. De nieuwsbrieven en de website werden verzorgd door Anya Vos van HBB.

E. Ledenvergaderingen

Juni 2023

Op 28 juni was er een Algemene Ledenvergadering (ALV). De leden zijn bijgepraat over de ontwikkelingen van het eerste half jaar.

De jaarrekening 2022 is vastgesteld en het bestuur en de penningmeester is décharge verleend voor het gevoerde beleid na een positief advies van de Kascommissie.

September 2023

Op 6 september 2023 is een extra ALV ingelast vanwege het feit, dat voorzitter Ellen van der Waerden aftrad en Bert de Vries (opnieuw) als voorzitter werd benoemd.

December 2023

Op 6 december 2023 is de begroting 2024 door de leden vastgesteld voorzien met de prioriteiten van het bestuur voor 2024. De leden zijn bijgepraat over de ontwikkelingen rond de verschillende programma's, zoals Lifelong Learning, de stand van zaken rond de Archiefwet en het programma Archief als nutsvoorziening.

III. Activiteiten

A. *Professionaliseren van het vak*

Samenwerking KIA: Kennisplatform Informatie en Archief

Alle activiteiten op het terrein van kennisontwikkeling en kennisdeling lopen via het KIA Platform, gevestigd bij het NA. KIA wordt door het ministerie van OCW gesubsidieerd. Doel van KIA is de impuls voor de verdere professionalisering van de archief- en informatiesector door kennisdeling en productontwikkeling. In dit kader zijn er interessegroepen (platforms) gevormd rondom specifieke onderwerpen. Deze platforms ontmoeten elkaar online en offline. Vragen worden ingebracht en antwoorden gezamenlijk gezocht. KVAN is onderdeel van de stuurgroep KIA onder voorzitterschap van het NA. De stuurgroep bepaalt koers en richting van het platform, en de inzet van de middelen hiertoe.

Programma Lifelong Learning

KVAN wil het huidige platform professionalisering binnen KIA omvormen tot een permanent en professioneel ontwikkeld en begeleid programma voor bij- en nascholing. De uitdagingen en ontwikkelingen voor archiefprofessionals zijn groot. Om bij te blijven, is er een voortdurende inzet op ontwikkeling nodig. Maar dan moet wel helder zijn waar je wat kunt gaan doen en voor wie het geschikt is. Want de archivaris bestaat niet meer. Er kunnen verschillende specialisaties worden onderscheiden. In het programma Lifelong Learning moet een overzicht worden gegeven van profielen van archiefprofessionals (per specialisatie) en duidelijk worden welke opleidingen, cursussen, congressen etc. relevant zijn voor een bepaalde specialisatie om te volgen, zodat men up-to-date blijft.

Om invulling te geven aan Lifelong Learning in de archiefsector, is er een routekaart ontwikkeld. De routekaart bestaat uit de volgende thema's:

- De lerende organisatie – Hoe richt je een leercultuur in waarin permanent aandacht is voor leren en ontwikkelen?
- Hoe leren professionals? – Wat weten we over hoe professionals leren zodat we dat kunnen betrekken in het nadenken over leertrajecten?
- Leerstijlen – Welke leervoorkeuren hebben professionals en hoe kunnen we daar aandacht voor hebben in de leertrajecten?
- Leervormen – Welke vormen van leren en ontwikkelen zijn het meest geschikt voor Lifelong Learning?
- Leerdoelen – Welke kennis en vaardigheden hebben professionals in de archiefsector nodig?

Op basis van de routekaart zijn twee leerroutes met praktische instrumenten ontwikkeld, één voor instellingen en één voor professionals.

- E-learnings en een handreiking Lifelong Learning over de thema's in de routekaart
- Een organisatiescan en een zelfscan voor professionals om aan te scherpen wat je leerbehoefte is
- Kenniskaarten die inzichtelijk maken welke kennis en vaardigheden nodig zijn binnen de verschillende domeinen van het archiefvak
- Een opleidingsoverzicht om je op weg te helpen bij je keuze voor een cursus of opleiding
- Een portfolio met verdiepende opdrachten.

In het najaar van 2023 heeft het bestuur een werkgroep met daarin vertegenwoordigers van de verschillende stakeholders, waaronder de VNG en de Reinwardt Academy, ingesteld die als opdracht heeft om te definiëren voor welke doelgroep permanente educatie het stelsel wordt ingericht. Ofwel, gaan we uit van alleen de klassieke archiefprofessionals, of is de definitie breder, bijvoorbeeld voor informatieprofessionals?

Daarnaast is gevraagd om binnen de gekozen definitie richtingen aan te geven in profielen: wat moet de doelgroep als algemene basiskennis kunnen en kennen, en wat zijn daarbinnen specialisaties?

De kenniskaarten die KVAN en NDE inmiddels hebben ontwikkeld, zijn hiervoor het vertrekpunt. Het resultaat moet zijn:

1. Een inventarisatie van initiatieven
2. Een duidelijke definitie van doelgroep en profielen
3. Verschillende scenario's voor een toekomst van permanente educatie
4. Een financieringsmodel per scenario

Ontwikkeling register

Het bestuur van KVAN heeft opdracht gegeven aan Brigit Hoomans tot een verkennend onderzoek over certificering in de archiefsector. Aanleiding daarvan is het schrappen van de diploma-eis in de voorgenomen wijzigingen van de Archiefwet.

Uitgangspunt van het onderzoek was om duidelijk te krijgen wat een register is, wat certificering toevoegt aan een register, hoe je een register kunt inzetten, hoe je klein kunt beginnen (en niet gaat verdrinken in de complexiteit) en wat het betekent qua organisatie en kosten. De verkenning gaat uit van een vergezicht, maar begint met het concreet maken van kleine stappen. Bij het opstellen van de verkenning zijn leden van de vereniging betrokken, naast het archiefonderwijs.

Voor het register is de ontwikkeling van een permanent programma van bij- en nascholing op basis van verschillende profielen een voorwaarde. De verdere ontwikkeling van het register hangt samen met de realisatie van het programma Lifelong Learning.

B. Specifieke thema's: AVG, Toezicht

Inhoudelijk profileert KVAN zich op een aantal specifieke onderdelen. Het platform Toezicht is door KVAN toegevoegd aan KIA, en biedt zo de ontmoetingsplaats voor toezichthouders. Zij organiseren 2x per jaar een onlinebijeenkomst. Marianne Loef is op een aantal onderwerpen en in projecten actief. De kosten van deze inhuur zijn betaald vanuit KIA.

C. Archiefdagen

Tijdens de Archiefdag op 12 juni 2023 in Beeld & Geluid bood KVAN een uitnodigend programma voor de leden. Opvallend was dat er een nieuwe groep jonge collega's uit de archiefsector aanwezig was. Tijdens het plenaire ochtendprogramma en geïntroduceerd door dagvoorzitter Migiza Victoriashoop betraden twee aansprekende keynote sprekers een podium. Dina Zielinski liet ons een toekomstbeeld zien met DNA Data Storage en Mrinalini Luthra van het project Globalise vertelde over 'The socio-technical archive'. Onder leiding van Ellen van der Waerden is een panelgesprek gevoerd met Tom De Smet, Anouk Schoemaker, Sofie Bustraan en Marc Holtman over 'Het archief als nutsvoorziening!' in relatie tot de WOO en het actief openbaar maken van

overheidsinformatie. Het gevarieerd middagprogramma aan workshops, paneldiscussies en rondleidingen past bij de onderwerpen Innovatie, Inclusie en Toegankelijkheid.

Het programma is samengesteld door de programmacommissie die bestond uit Jos Flikweert, Merel Geerlings, Saskia Noot, Jasper Snoeren, Migiza Victoriashoop en Marielle Steeneveld.

D. Publicaties: Archievenblad

Het Archievenblad bracht in 2023 zes nummers uit. Hierin werd aandacht besteed aan de actualiteit, aan verbindingen en er werd gezocht naar verdieping (in de volle breedte van het archiefvak). Het Archievenblad is hét vakblad van, voor en door de archiefsector. Het blad verschijnt zes keer per jaar en biedt een aantrekkelijk mix van actualiteit en vakinhoudelijke verdieping.

Hoofdredacteur Wouter van Dijk heeft samen met redactieleden Kirsten van der Eijnde, Mirjam Schaap, Reinier van de Giessen, Cees Tromp, Marian de Vos, Vera Weterings, Hilde Schaap, Nathan Looije, Marjolein Kinkel en Saskia Noot de redactie verzorgd. Joris van Dierendonk verzorgde de eindredactie van het Archievenblad.

E. Werkgroep Bedrijfsmatig Archiveren

Op 19 oktober 2023 spraken Johan den Heijer en Frank Hendriks van de KVAN Werkgroep Bedrijfsmatig Archiveren in Oostende tijdens het tweejaarlijkse congres Informatie aan Zee van de VVBAD met als thema 'impact maken'.

Met hun lezing Informatiecollecties en archieven als maatschappelijke nutsvoorziening vroegen zij aandacht voor de positie van particuliere c.q. niet-overheidsarchieven binnen het nieuwe concept van archieven als nutsvoorziening. Ze gaven aan dat om impact te maken archieven veel nauwer op de behoeften van uiteenlopende gebruikersgroepen moeten gaan aansluiten. Om écht relevant te blijven, zullen zij daarbij werk moeten gaan maken van de beschikbaarstelling van particuliere archieven. De geschiedenis wordt niet alleen geschreven door de overheid en de beeldvorming over een bepaald tijdsgewricht zou een publiek-private samenwerking bij uitstek behoren te zijn. Kort stipten zij enkele bestaande knelpunten aan en droegen enkele mogelijke oplossingen daarvoor aan.

IV. Standpuntbepaling en belangenbehartiging

A. *Wijziging Archiefwet*

De wijziging van de Archiefwet 1995 was ook in 2023 een van de belangrijkste onderwerpen. KVAN heeft samen met de leden een inhoudelijk standpunt geformuleerd. De kern daarvan is: de wijziging van de Archiefwet zoals nu voorligt, gaat niet ver genoeg. Hierin deelt het bestuur het standpunt van VNG en KNVI. KVAN is van mening dat het wetsvoorstel Archiefwet 2021 niet ver genoeg gaat en pleit ze al enige tijd voor integraal informatiebeleid met een kader stellende Informatiewet die de basis moet vormen voor alle wet- en regelgeving van de overheid voor informatie- en archiefbeheer.

Op 6 juli 2023 heeft de staatssecretaris een aanbiedingsbrief met de nota van wijziging en de nota naar aanleiding van het verslag over het wetsvoorstel Archiefwet 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd. KVAN heeft besloten hierop bij [brief d.d. 20 juli 2023](#) haar kernargumenten tegen het wetsvoorstel kenbaar te maken aan de leden van de Tweede Kamer. Daarbij heeft KVAN erop aangedrongen vanwege de inhoudelijke bezwaren om de concept-wet controversieel te verklaren en de behandeling ervan niet op de Kameragenda te zetten totdat een nieuw kabinet is aangetreden.

Op 12 september 2023 heeft de Tweede Kamer tijdens de plenaire vergadering in meerderheid de nieuwe Archiefwet toch niet controversieel verklaard. KVAN is ervan overtuigd dat na de verkiezingen de nieuwe Tweede Kamer en het nieuwe kabinet meer aandacht zullen hebben voor de kwaliteit van de Archiefwet op dit onderwerp en pleit er alsnog voor om de behandeling van het wetsvoorstel na de installatie van de nieuwe Tweede Kamer te agenderen.

Op 28 september 2023 komt de Archiefwet 2021 aan de orde in de procedurevergadering van de vaste commissie voor OCW. Er komt een extra ronde schriftelijke vragen naar aanleiding van de Nota van Wijziging. KVAN heeft ook hier bij [brief dd. 25 september 2023](#) op gereageerd.

De ministerraad geeft op 8 december 2023 akkoord voor internetconsultatie voor het Archiefbesluit en de Archiefregeling. De internetconsultatie staat op 15 december 2023 en zal acht weken duren.

B. *Informatiebeleid/informatiewet*

Voortbordurend op het idee dat er voor een goede archieffunctie meer nodig is dan de huidige wijziging Archiefwet, is het bestuur al in 2020 gestart met een verkenning naar de inhoud van een informatiebeleid/informatiewet. Om alle uitdagingen rondom de (digitale) informatiehuishouding op te kunnen vangen is er een integrale aanpak nodig. Het gaat dan om een integrale aanpak op het terrein van beleid, wetgeving, organisatie en budgetten. Het belang daarvan werd heel erg duidelijk met de problemen rondom de 'toeslagenaffaire'. Naast de politieke vragen over informatievoorziening werd pijnlijk duidelijk bij de parlementaire ondervraging dat informatievoorziening niet mogelijk is zonder een goede informatiehuishouding en dat het daar aan schort. Maar als we het dan hebben over een informatiebeleid, waar hebben we het dan over? En wat is de rol van de archieffunctie daarin? Het bestuur van KVAN heeft onder andere hiervoor ook de portefeuille innovatie in het leven geroepen.

KVAN pleit - zoals hiervoor al aangegeven is - voor een informatiewet of een kaderwet voor informatiebeheer. Vlak voor de zomer van 2023 is het wetsvoorstel/memorie van toelichting op de Algemene Informatiewet gepubliceerd heeft. KVAN heeft daar als sector bij brief van 12 oktober 2023 een eerste reactie op gegeven.

C. Toezicht

In het kader van de voorgenomen wijziging van de Archiefwet heeft KVAN ervoor gepleit ook de functie van het Toezicht anders te definiëren. Dit is helaas niet gebeurd, en hier heeft KVAN nog eens uitdrukkelijk op gewezen.

De reden om aandacht te vragen voor de positie van het Toezicht was dat met de verkorting van de overbrengingstermijn en de mogelijkheid tot archivering bij de bron KVAN voorzag dat de rol en taak van het Toezicht in de toekomst steeds belangrijker gaat worden voor een goede organisatie van de informatiehuishouding. Ook de voorstellen van de regeringscommissaris informatiehuishouding geven aandacht voor en versterking van de rol van het Toezicht. Dit alles is aanleiding geweest voor het bestuur van KVAN om een werkgroep in te stellen waarin zoveel mogelijk partijen gezamenlijk nadenken over de toekomstige rol en positie van het Toezicht.

Het resultaat van de activiteiten van de werkgroep zal leiden tot:

1. Een inventarisatie van de huidige aandachtspunten
2. Verschillende scenario's voor een versterking van de toekomstfunctie
 - a. mogelijkheden voor versterking instrumentarium
 - b. wenselijkheid en mogelijkheden voor sancties
 - c. organisatorische inbedding
 - landelijk of decentraal georganiseerd
 - verantwoordelijke minister

Het bestuur van KVAN zal de resultaten delen met andere betrokken partijen en inbrengen bij de betrokken overheden.

D. AVG

De werkgroep AVG heeft onder begeleiding van Marianne Loef zich gericht op strategische en operationele vraagstukken. De wiki 'Veelgestelde Vragen over de AVG bij archiefinstellingen' op KIA is onderhouden.

Projectgroep en Begeleidingsgroep Matching NRO

Inmiddels is het mammoetproject van het scannen en indiceren van de 5,75 miljoen persoonskaarten uit 1939-1994 bij het CBG afgerond. Het zo ontstane, betrouwbare digitale Nationale Register van Overledenen kan dus worden vergeleken met persoonsgegevens uit collecties van erfgoedinstellingen. Als blijkt dat personen zijn overleden, kunnen deze gegevens openbaar worden. Zo kunnen meer historische data toegankelijk worden voor publiek.

In de Begeleidingsgroep Matching NRO, die op initiatief van KVAN en CBG in het leven is geroepen, wordt met archiefinstellingen overlegd en worden ervaringen met matching met het NRO uitgewisseld. In juni 2023 is een uitgebreid bericht op KIA en in de KVAN nieuwsbrief geplaatst over de positieve ervaringen tot nu toe met matching door archiefinstellingen.

Voorlichting AVG

Nadat de Werkgroep AVG de laatste jaren enkele belangrijke producten heeft afgeleverd, is er in de archiefsector nog steeds behoefte aan meer voorlichting en advies over toepassing van de AVG en de relatie AVG-Archiefwet. Naast het opstellen van richtlijnen is een belangrijke functie van de (sub)werkgroepen ook het uitwisselen van ervaringen en het bespreken van knelpunten.

Herziening Weten of vergeten

In het veld is behoefte aan aanpassing en nog verdere verduidelijking van *Weten of Vergeten* die ook voor privacy-officers en FG's bruikbaar is. Op 13 maart en 6 september 2023 is deze subgroep bijeengewoest en deze zal verder werken aan een aangepaste versie 1.1 van *Weten of Vergeten* en ook daarbij een overzichtelijke hand-out van enkele pagina's maken. Dit keer wordt ook meer inbreng uit de hoek van privacy-officers en FG's georganiseerd, die zijn bereid mee te werken. Publicatie zal medio 2024 plaatsvinden.

Subwerkgroep Archiefinstellingen

De subwerkgroep Archiefinstellingen heeft een aantal richtlijnen tot stand gebracht voor de toepassing van de AVG op typen archieven, zoals oorlogs- en politiearchieven, archieven van kerken en van zorginstellingen. Daarnaast is er in het veld behoefte aan een nieuwe richtlijn voor beeld- en geluidarchieven, die zowel aan het privacy- als het auteursrecht aandacht besteedt. Alle nieuwe producten worden eerst in conceptvorm op platform KIA gepubliceerd, met verzoek om reactie. Zo wordt het archievenveld in brede zin nog nauwer betrokken. Inmiddels is een aantal richtlijnen opgeleverd.

AVG Richtlijnen

- Richtlijn openbaarheid politiearchieven (publicatie 5 april '22),
- Richtlijn Archieven uit of over Tweede WO (publicatie 28 april '22),
- Richtlijn openbaarheid rechterlijke archieven (herpublicatie 20 sept. '22)
- Richtlijn kerkelijke en levensbeschouwelijke archieven (publicatie 1 nov. '22)
- Richtlijn openbaarheid archieven zorginstellingen (publicatie 22 febr. '23)

Naar verwachting zal het de komende tijd nodig zijn, naar aanleiding van ontwikkelingen als de nieuwe Archiefwet, andere nieuwe wet- en regelgeving en technische/maatschappelijke veranderingen, de al gerealiseerde instrumenten aan te passen.

E. Auteursrecht

Stakeholderdialogoog/ Convenanten OOC werken

In 2022 is het stakeholderoverleg voortgezet rondom de mogelijkheden om werken die niet langer in de handel zijn online te plaatsen. Dit kan afhankelijk van de representativiteit van CBO's gratis of tegen een licentie. KVAN heeft hiertoe een standpunt namens de sector ingenomen en deze gecoördineerd met andere brancheverenigingen in de erfgoedsector. De dialogen spitsten zich toe op de vraagstukken 'wanneer is een werk niet langer in de handel?' en 'wanneer is een CBO representatief om deze werken te vertegenwoordigen'. Deze vraagstukken zijn besproken over de assen van typen werken (beeld, geschriften, audiovisueel, muziek) en hebben geleid tot een aantal convenanten met representatieve CBO's.

- Convenant Muziekwerken
Medio 2023 kreeg de erfgoedsector de mogelijkheid tegen redelijke voorwaarden

muziekwerken die niet langer in de handel zijn online te publiceren zonder dat daarvoor toestemming nodig is van de rechthebbende.

- **Convenant Audiovisuele werken**

In het najaar van 2023 is het tweede convenant getekend, nu voor *audiovisuele werken*. Dit convenant is eveneens een grote winst voor alle archieven met een audiovisuele werken. Het verlaagt de administratieve last van het zoekwerk en clearen van rechten significant en bewaakt de balans tussen de belangen van de samenleving om toegang te houden tot ons cultureel erfgoed en de belangen van makers om hun auteursrecht te kunnen uitoefenen.

In samenwerking met KIA is een aantal voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd over dit onderwerp.

Kennisdocument | Beschikbaar stellen Bouwdossiers

In 2023 publiceerde KVAN met hulp van de archiefsector en gefinancierd door KIA dit kennisdocument over het digitaal delen van bouwtekeningen en bouwdossiers, een belangrijk onderdeel van archiefcollecties in Nederland. Bouwdossiers vormen een onschatbare bron van informatie voor zowel overheden als burgers. Het kennisdocument inventariseert de uitdagingen rond het digitaal beschikbaar stellen van deze documenten, met de nadruk op juridische kaders en beschermende maatregelen.

F. Archief als nutsvoorziening

KVAN pleit voor het archief van de toekomst in de whitepaper: Het archief als nutsvoorziening. In deze whitepaper is een nieuw concept voor archiefinstellingen uitgewerkt.

Het archief als nutsvoorziening is uiteraard een metafoor. Een nutsvoorziening levert bepaalde producten of diensten die in het algemeen belang zijn, zoals een energiebedrijf. Vanuit dit oogpunt kan een archiefinstelling in essentie als nutsvoorziening worden gezien, specifiek voor informatie.

De rol archiefinstellingen in het digitale domein kan veranderen van een centrale (opslag en beheer) naar een verdeelstation (het verdelen en distribueren van informatie). De belangrijkste vraag waarover we met elkaar in gesprek willen gaan, is wat de implicaties hiervan zijn en vervolgens hoe we hier met elkaar vorm aan kunnen geven.

Het archief als nutsvoorziening wil zeggen dat het archief wordt ingezet als centrale plek voor het faciliteren van alle vormen van gebruik en hergebruik van historische en actuele informatie, ongeacht de reden waarom die informatie is gevormd.

Het verbindende thema is toegankelijkheid van informatie. De nutsvoorziening is opgebouwd uit een omgeving waarin de informatie bewaard kan worden en die is uitgerust met de benodigde technologie om de informatie op alle mogelijke manieren te kunnen bevragen, raadplegen, interpreteren, koppelen en downloaden.

Voor informatienutsvoorziening moet deze voldoen aan 3 uitgangspunten

1. De gebruiker staat centraal;
2. Het gaat in potentie om alle mogelijke informatie;
3. De nutsvoorziening fungeert als verdeelstation en legt verbindingen.

In september 2023 is het bestuur van KVAN tijdens een managementsessie en een online Food for Thoughts aan de hand van een praatplaat in gesprek gegaan met de leden over

het concept whitepaper 'Het archief als nutsvoorziening'. De definitieve versie van de whitepaper is tijdens de Algemene Ledenvergadering van 6 december 2023 gepresenteerd.

G. VNG Adviescommissie Archieven

KVAN participeert in de VNG-archieffcommissie met drie leden: Joost van Koutrik, Migiza Victoriashoop, Roland Bisscheroux. Zij brengen binnen de commissie de kennis van de archiefsector in.

Grip op Informatie

In het project Grip op Informatie werken de Adviescommissie, VNG Beleid en VNG Realisatie samen om gemeenten te helpen hun informatiehuishouding op orde te brengen en te houden.

Grip op Informatie richt zich op drie elementen:

- actieve openbaarmaking, dus het ongevraagd publiceren van verschillende typen documenten door gemeenten, zoals onder meer het voorstel Wet open overheid eist;
- informatiehuishouding op orde, goed georganiseerd en gestructureerd;
- duurzame toegankelijkheid (van documentcreatie tot bewaring anno 2020).

Daar waar mogelijk en nodig is, levert KVAN een bedrage aan sessies met betrekking tot deze thema's.

V. Organisatie

A. Communicatie

Ook in 2023 is het verzenden van een tweewekelijkse nieuwsbrief gecontinueerd. In de nieuwsbrief kwamen alle onderwerpen die in dit jaarverslag zijn behandeld aan de orde. Tevens was er aandacht voor aanpalende domeinen (NDE, DEN), onderwerpen (voortgang Omgevingswet, Woo), actualiteiten, human interest en agenda (congressen, seminars etc.).

B. Stabiele structuur vereniging

De ondersteuning is ook in 2023 in handen geweest van Het Branche Bureau (HBB) te Naarden. Dit heeft als voordeel dat er altijd beroep kan worden gedaan op specifieke expertise en er altijd vervanging aanwezig is.

Voor het overige werkt de vereniging met specifieke inhuur voor specifieke taken die zich voordoen binnen de uitvoeringsagenda. Het KVAN-team bestaat uit verschillende medewerkers met eigen expertise, die elk voor een aantal uren op specifieke onderwerpen voor de vereniging actief zijn. Per onderwerp zoeken de trekkers contact met leden uit de vereniging die zitting hebben in de verschillende werkgroepen. Om de onderlinge afstemming goed te houden, is er periodiek overleg waarbij iedereen met elkaar de stand van zaken uitwisselt.

C. Samenwerking

Het bestuur heeft de ingezette lijn van brede samenwerking voortgezet in 2023. Veel activiteiten zijn niet uit te voeren zonder samenwerking, omdat ze te groot zijn voor een organisatie of omdat het veel meer impact heeft wanneer je het gezamenlijk doet.

VI. Prioriteiten 2024: beleidsagenda

Het bestuur heeft zich in 2021 gebogen over de prioriteiten voor de komende jaren. Daarvoor is ook een meerjarenbegroting opgesteld. Het beleid van het bestuur is erop gericht om deze beleidslijnen uit te voeren. De prioriteiten voor 2024 zijn als volgt benoemd:

1. Het archief als nutsvoorziening

In 2024 zal verdere uitwerking van Het Archief als Nutsvoorziening plaatsvinden; het wordt het jaarthema voor 2024.

2. **Informatiebeleid:** verdere discussies en ontwikkeling van de ideeën rondom een stevig informatiebeleid, waarin meer samenhang komt tussen de verschillende onderdelen van de informatieketen om alles doelmatiger te kunnen laten zijn. Belangrijke voorwaarde om dit te kunnen doen, is de vorming van een visie op de positie van de archiefsector en de archiefprofessional binnen de informatiehuishouding.

3. De realisatie van een **programma Lifelong Learning**, waardoor er een permanent aanbod van bij- en nascholing komt, gericht op de specialisaties binnen de archief- en informatieketen. De in 2023 ingestelde werkgroep zal begin 2024 haar advies opleveren.

4. De verdere ontwikkeling en implementatie van **een register van archiefprofessionals:** aansluitend op het Programma Lifelong Learning. KVAN heeft gesteld dat mits er een kwaliteitsregister komt, zij kan instemmen met het loslaten van het nu nog vereiste van een Archiefdiploma.

5. Belangenbehartiging

- a. Onverminderd houdt de wijziging van de Archiefwet de aandacht. KVAN zal haar standpunten duidelijk blijven uitdragen.
- b. In KIA verband blijft Marianne Loef de werkgroep AVG begeleiden.
- c. Vanaf 2022 vindt de implementatie van de Europese richtlijn Auteursrecht in Nederlandse wetgeving plaats. Maarten Zeinstra draagt hier aan bij onder andere via de stakeholderdialogen en onderhandelingen m.b.t. de convenanten voor werken die niet langer meer in de handel zijn.
- d. Participatie KVAN in de VNG Adviescommissie Archieven.
- e. Een van de onderwerpen in de voorgenomen wijziging van de Archiefwet waarvan KVAN vindt dat er niet genoeg aandacht aan is besteed, is de positie van het Toezicht. KVAN wil de discussie starten en het doel is te komen tot een standpunt en een model. Dit onderwerp schuurt ook aan de wens van KVAN om te komen tot een informatiewet, waar de eerste verkenningen voor zijn gedaan en waarvoor een wetsvoorstel wordt ontwikkeld.

6. Ondersteunende activiteiten voor leden Benchmark Archieven

Met de 'Benchmark Archieven' verzamelt KVAN gegevens over de archiefsector waarmee inzichtelijk wordt wat we als instellingen onze klanten digitaal bieden, hoever zijn we met scanning on demand? Maar ook hoeveel mensen er werken in onze sector.

De bedoeling is de resultaten te presenteren in de vorm van een benchmark, zodat instellingen kunnen leren van elkaar. Via het 'dashboard' kan er een vergelijking

worden gemaakt met gegevens uit voorgaande jaren, maar ook met andere, vergelijkbare instellingen.

Daarnaast kunnen de cijfers worden geaggregeerd, zodat er kengetallen van de sector ontstaan, die op dit moment niet beschikbaar zijn. De eerste resultaten van de uitvraag over 2021 zijn in april 2023 gepresenteerd. Daarna heeft een evaluatie van de vragen van de benchmark plaatsgevonden en is in oktober 2023 de uitvraag over 2022 gestart. Na de uitvraag over 2023 zullen de eerste conclusies over de verzamelde gegevens kunnen worden gemaakt.

Kwaliteitsmonitor

De werkgroep benchmark en kwaliteitsmonitor legt samen met ABF de laatste hand aan de nieuwe kwaliteitsmonitor. Doel is dat deze na de zomer van 2024 van start zal gaan.

- 7. Archiefdagen:** in 2024 wordt er conform het eerdere besluit één Archiefdag gehouden, op 17 juni 2024. De programmacommissie bestaat uit jonge archivariissen onder leiding van bestuurslid Jos Flikweert: Merel Geerlings, Saskia Noot, Jasper Snoeren en Eline Beumer. Het thema is Het Archief als nutsvoorziening.
- 8. Food for thoughts sessies**
In 2024 zullen vijf Food for Thoughts sessies worden georganiseerd.
- 9. Internationaal:**
Bert de Vries is lid en vicevoorzitter van de FPA. FPA werkt aan Europees netwerk beroepsbeoefenaars. Merel Geerlings is vertegenwoordigd in de werkgroep standaardisatie en Maarten Zeinstra in de sectie Auteursrecht.